HOYA

NIEUWSBRIEF

NO. 4

De Hoya Nieuwsbrief is een tijdschrift voor geinteresseerden in epifytische planten, in het bijzonder in de plantengeslachten Hoya en Dischidia (Asclepiadaceae).
De nieuwsbrief verschijnt meerdere malen per jaar.
Abonnementsprijs is ƒ 25,- per 4 nummers.

Hoya Nieuwsbrief no. 4 : januari 1986

In dit nummer:

Redactioneel	pag. 3
Hoya species IPPS 1331	4
Acanthorhipsalis monacantha	10
Dischidia formosana	12
Smalbladige indiaase Hoya's	16
Epifytische Begonia's	25
Hoya post	30
Cultuurperikelen	32
Opgeprikt	34

Op de voorpagina : Hoya shepherdii (IPPS 76)
zie pag. 16

foto's, tekeningen en vormgeving : Ruurd van Donkelaar

© copyright IPPS

De Hoya nieuwsbrief is een uitgave van :
Institute for Protection and Propagation of Succulent plants
Postbus 15, 4250 DA Werkendam tel.01835-1430

Redactioneel

Na een lange onderbreking verschijnt eindelijk HOYA-NIEUWSBRIEF 4. In de tussentijd hebben we echter niet stil gezeten. Het nomenclatuuronderzoek bij de geslachten Hoya en Dischidia begint nu echt goed een eind op weg te komen. De collectie is weer sterk uitgebreid en de Nieuwsbrief heeft de nodige veranderingen en verbeteringen ondergaan. Dit alles is grotendeels te danken aan, waar hoort u dat niet, invoering van de computer. In ons geval is dat een eenvoudige tekst- en data-verwerker, maar bijzonder handig zodra je ermee vertrouwd bent en dat kost wat extra tijd. Ook zijn we overgeschakeld van copieren op offset druk. Dit geeft betere resultaten bij afdrukken van zwart-wit foto's. De kleurenfoto's blijven uiteraart wel in het blad.

In dit nummer treft u een artikel aan over herbarium perikelen met een volgende javaanse Hoya en hoe bleek dat wij toch die plant niet in cultuur hadden. We vervolgen ons artikel over India en haar Asclepiadaceeën flora met een verhaal over de "Longifolia's". Een Dischidia van Taiwan stelt zich voor. Van de andere epifyten komt weer een "blad"cactus aan bod en we vertellen iets over epifytische begonia's. Ook treft u enkele nieuwe rubrieken aan, waarin u zelf vragen en ervaringen kwijt kunt.
Wij hopen dat u de verbeteringen en veranderingen op prijs stelt en wensen u veel plezier met dit nummer en natuurlijk met uw planten. Hopelijk wordt het een prima bloeiseizoen.

Huibrecht en Ruurd van Donkelaar

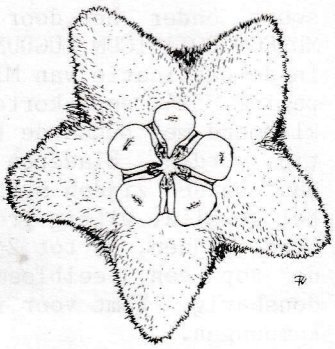

Hoya species IPPS 1331

Januari 1982 ontvingen wij van dhr.Donker een stekje van een Hoya onder de aanduiding Hoya species Geri. De plant kwam van Ted Green, een Hoya kweker op Hawaii. Ook wij hadden daar stekken besteld die echter dood aankwamen.
De plant kreeg ons collectienummer IPPS 1331.
De aanduiding H.spec.Geri wordt door CHRISTINE BURTON vermeld in haar publicatie HOYA'S I KNOW AND LOVE (januari 1981) als handelsnaam van Hoya pubera. In THE HOYAN vol.2,no.1 staat op pagina 7 een door haar gemaakte foto van deze plant. Waarop de naam "Geri" betrekking heeft staat nergens vermeld. Doorgaans gebruiken kwekers zo'n naam als aanduiding van de vindplaats of vinder. Op Java waar H.pubera vandaan komt bestaat in elk geval geen plaats, berg of gebied met een dergelijke naam. Een geograaf die in Indonesie is gespecialiseerd kon nergens deze naam thuisbrengen. Ons is eveneens geen verzamelaar met een dergelijke naam bekend. De naam "Geri" zullen we dus verder maar laten voor wat het is.
In eerste instantie dachten wij dat Christine Burton wel een juiste determinatie gemaakt zou hebben. Ze beschikte over nog meer literatuurgegevens en had toch diverse herbaria uitgeplozen. Wij namen de naam H.pubera voor deze plant over en plaatsten hem ook als zodanig in onze catalogus. Ook zou de kop boven dit artikel zo heten. Maar tijdens de speurtocht naar meer gegevens over Hoya pubera bleken er enkele dingen niet te kloppen.

Hoya pubera Bl. werd door BLUME beschreven in BIJDRAGE FLORA NEDERLANDS INDIE in 1826. Enkele jaren later plaatste hij deze soort onder het door hem gecreëerde geslacht Acantostemma in MUSEUM BOTANICUM LUGDUNO BATAVUM.
In de publicatie van MIQUEL: FLORA INDIAE BATAVAE vinden we op pagina 524 een korte beschrijving: Takjes tenger, wortelend klimmend met behaarde bladstelen die weldra onbehaard en wrattig worden. Bladeren kort gesteeld, elliptisch tot langwerpig aan beide zijden spits, donsachtig behaard, van onderen zwak bol gewelfd, wittig-groenachtig, oudere wrattig gestippeld aan beide zijden, 1½ tot 2½ cm lang. Vrij lange bloeistelen,met in de top een veelbloemig scherm. Corolla van binnen zwamachtig donsharig. Komt voor in de kuststreken van Midden-Java, Noesa Kambangan.
KOORDERS vermeldt in 1912 in zijn EXCURSIONFLORA JAVA de gege-

vens van Miquel en voegt daar nog als bijzonderheid aan toe dat het door hem bekeken herbariummateriaal van het origineel van Blume (no.1684 in het Leids herbarium) slechts één 3 cm lange afgebroken bloeisteel bezit. In het herbarium van Bogor kon hij geen materiaal vinden.
De recentste publicatie vinden we in BACKER: FLORA OF JAVA, 1965. Hij vermoedt dat Blume een verschrijving heeft gemaakt en de plant volgens Blume H.puber zou moeten heten. Deze naam houdt Backer nu aan. In zijn beschrijving vinden we nog wat nieuwe gegevens. Vooral de bloem wordt door hem nauwkeurig beschreven: corolla ¾cm diameter, licht violet, slippen teruggebogen aan de top, erg spits, sterk kort behaard van binnen, glad van buiten, dun. Coronaslippen binnen kort, tamelijk stomp, sterk gekield, naar buiten tamelijk lang, lijnvormig-langwerpig, vrij stomp, niet of zwak gekield. Bloeistelen glad of bijna glad, 10-16mm, bloemstelen 2 tot 4 mm lang,behaard. Voorkomend in bos tussen 1 en 750 meter. Vaak groeiend op mierennesten.
Tot zover de literatuur gegevens.

Hoya species IPPS 1331

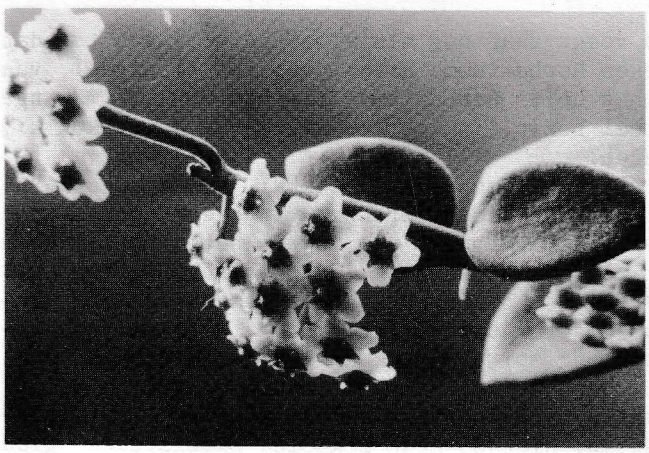

Hoya species IPPS 1331

In het herbarium in Leiden vond ik zes exemplaren onder de naam Hoya pubera. Alle zes hebben dezelfde habitus. Dunne lange takjes met om de 2 tot 7 cm een bladpaar. De blaadjes zijn spits aan beide zijden en iets hol van onderen, dicht behaard of wrattig. Niet alle exemplaren hebben bloemen en bloeistelen. De bloeistelen die er wel zijn, zijn dun en lang, 5 tot 7 cm. De trosjes vormen een hol scherm als bij Hoya lacunosa.
De oudste moet het origineel van Blume zijn, oftewel de type plant. Op het vel papier waar een niet bloeiende tak met weinig blad is geplakt staat Acanthostemma (Hoya) pubera Bl. en het cijfer 1684. voorts ook nog een etiket met daarop: vidit(gezien) Koorders, 1910. Dit moet dan ook het exemplaar zijn waarvan Koorders schreef dat het slechts een afgebroken bloeisteel bevat. Nog de bloeisteel nog bloemen kon ik er echter nu nog bij vinden. Het volgende exemplaar had alleen herbariumnummer bij zich. Dan waren er drie exemplaren van Bakhuizen v.d.Brink, twee in 1917 verzameld bij Tjisokan op 750 meter, een in 1920 bij Tjiampea (res. Batavia) op 600 meter. Op een van deze zit een etiket geplakt met de mededeling: determinatie Backer. Backer heeft dus deze exemplaren gezien en de naam correct gevonden. Ik twijfel daarom sterk aan Backers beschrijving van de bloeistelen en de bloemstelen. De afmetingen van het herbariummateriaal voldoen wel aan Koorders beschrijving maar niet aan de zijne, een foutje van Backer? Het recentste exemplaar komt uit Bogor verzameld door Docters van Leeuwen in 1930

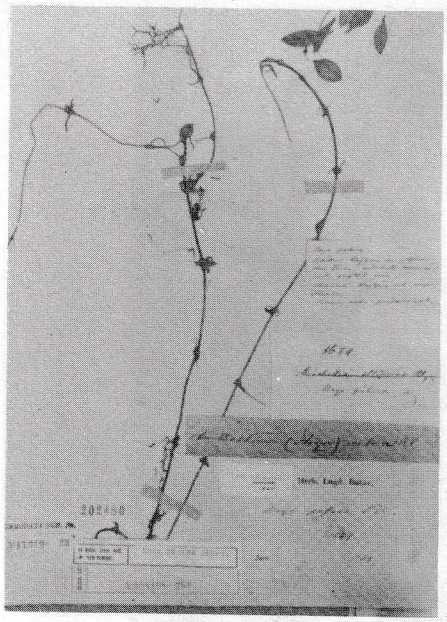

Hoya pubera in het Rijksherbarium

De plant van Blume met daarop aantekeningen van o.a. Koorders

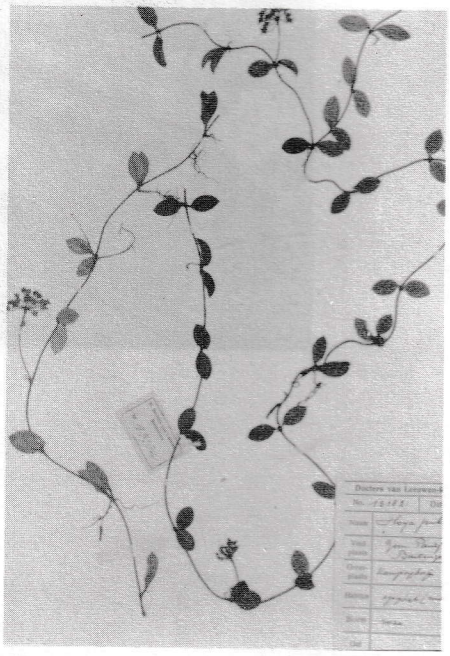

Het exemplaar verzameld door Docters van Leeuwen

Een rijk bloeiende
Hoya spec. IPPS 1331

op de Goenoeng Pantjan bij Buitenzorg (Bogor) op een hoogte van 300 meter epifytisch in de kampongbosjes. Hij vermeldt erbij dat de plant met mieren samen leeft en dat hij een exemplaar in de Plantentuin heeft uitgeplant alwaar hij in bloei kwam. De bloemen waren roze.

Geen van deze planten deed mij ook maar iets denken aan onze zogenaamde H.pubera. Aan de hand van de beschrijvingen alleen zou je best deze plant hierin kunnen passen, zeker als je dan ook die "fout" van Backer meeneemt. Toch blijkt de echte Hoya pubera op grond van het originele en latere materiaal een totaal andere plant te zijn dan onze.

Wat is Hoya species IPPS 1331 dan wel. Daarop kunnen wij op dit moment nog geen zinnig woord zeggen. In elk geval is het een bijzonder mooie plant.
De plant goeit zeer compact met kleine 2 tot 4 cm lange ovale, aan de top spitse, aan de voet iets hartvormige blaadjes. Beide zijden zijn dicht wollig behaard. De bladkleur is grijs-groen. De bloemen verschijnen in oktober aan korte bloeistelen, die bij bijna ieder bladpaar verschijnen. De bloemen zitten in bolle trosjes en lijken sprekend op miniatuur carnosa bloemetjes. Ze zijn net een ½ cm doorsnee, zacht roze. De corona heeft roze buitenslippen en rode binnenslippen. De vorm van de coronaslippen is licht bootvormig en in het midden iets gekield.
In de cultuur is het een gemakkelijke maar langzame groeier. Een luchtige goed afwaterende grond is noodzakelijk evenals een lichte standplaats. De gedrongen plant houdt niet van veel water. Daar de groei heel traag is en de takjes zeer stijf zijn voldoet een enkel stokje in de pot. Pas na een jaar of twee zal de plant een 20 cm. hoog zijn en verschijnen in de herfst de honderden bloemetjes. Als u geduld hebt kunt u veel plezier aan deze plant beleven.

RVD.

Literatuur:

BLUME: BIJDRAGE FLORA NEDERLANDS INDIE (1826), p.1065
BLUME: MUSEUM BOTANICUM LUGDUNO BATAVUM
MIQUEL: FLORA INDIAE BATAVAE, p.524
KOORDERS: EXCURSIONFLORA JAVA (1912), p.98
BACKER: FLORA OF JAVA, VOL 4 (1965), p.267
BURTON: THE HOYAN, VOL.2 NO.1 (1980), p.5
BURTON: HOYA'S I KNOW AND LOVE (1981), p.33

Epifytische cactussen: Acanthorhipsalis monacantha

In het voorjaar van 1985 kwam er opeens een plant te voorschijn op markten en in winkels, gehuld in een plastic hoesje met een fantasienaam. Het waren mooie volle planten, goed in bloei en erg goedkoop. Door wie ze gekweekt waren is ons niet bekend, vermoedelijk kwamen ze uit Denemarken. Het gaat om een plant uit de groep van de epifytische cactussen: Acanthorhipsalis monacantha (Griseb.) Br.et R., een plant die altijd zeldzaam is geweest en meestal slechts in botanische tuinen werd aangetroffen.

Acanthorhipsalis monacantha is in 1879 beschreven door Griseberg in Gôttingen.

De stammen zijn bladachtig, meestal plat, soms driekantig en licht gekarteld, 2-3 cm breed, donkergroen en kunnen 30-40 cm lang worden. Ze groeien eerst rechtop, gaan ze hangen. Meestal vertakt de plant zich bij de voet, als hij lang geworden is ook vanuit de takken.

De areolen (doornkussens) zijn klein en staan 5-10 mm uit elkaar en bevatten naast haren ook ongeveer 6 stekels die geelachtig of wit zijn en ± 1cm lang.

De bloemen verschijnen aan de zijkant van de 'bladeren',vaak in grote getale. Ze zijn tot 15 mm lang en warm oranje van kleur. Het is een prachtig gezicht als ze in het voorjaar in bloei staan. Als de bloemen bestoven worden, dat kan met één plant, verschijnen in de loop van de zomer de kogelronde vruchten die ook oranje zijn. Ze zijn meestal een ½ cm groot. De zaden zijn donkerbruin.

Doordat de vruchten er gedurende de gehele zomer op blijven zitten is de plant meer dan een half jaar een opvallende verschijning in de verzameling.

De herkomst is de provincie JuJuy in het noorden van Argentinië, tegen Bolivia aan. Ze komt daar voor in bomen, niet direkt in de volle zon. Er is ook nog een varieteit var. samaipatana (Card) Backbg. gevonden bij Samaipata in Bolivia, die zich onderscheidt door de sterk gekerfde bladeren en de rose-lila kleur van de vruchten.

Over de naamgeving bestaat enige verwarring. Doordat de planten stekels hebben besloten Britton en Rose ze in een apart geslacht onder te brengen. Ze zijn nauw verwant met het geslacht Pfeiffera, wat naar men aanneemt de stamvader is van zowel Acanthorhipsalis als van Rhipsalis. Volgens de botanicus Kimnach zijn de verschillen botanisch gezien zo klein dat hij Acanthorhipsalis weer opnieuw indeelt bij Rhipsalis.

De kultuur:
Uit het voorgaande is al gebleken dat het een schaduwplant is die graag een hoge luchtvochtigheid heeft, alhoewel een tijdelijke lagere luchtvochtigheid geen kwaad kan. Het is een echte epifyt, die in boomholten groeit waar resten blad en dergelijke terecht komen. Ze hebben dan ook een voedselrijke humeuze grond nodig met goede afwatering. Ze groeien goed in een mengsel dat bestaat uit een derde potgrond, een derde grove turf en de rest perlite, grof zand en/of kleikorrels.
In de zomer willen ze erg veel water hebben, terwijl ze in onze winter met minder water genoegen nemen. Een temperatuur vanaf 15 C is voldoende.
Het is geen snelle groeier en daardoor uitstekend geschikt voor onze hobby

HVD.

Literatuur:

BACKEBERG: DIE CACTACEAE

Acanthorhipsalis monacantha in bes

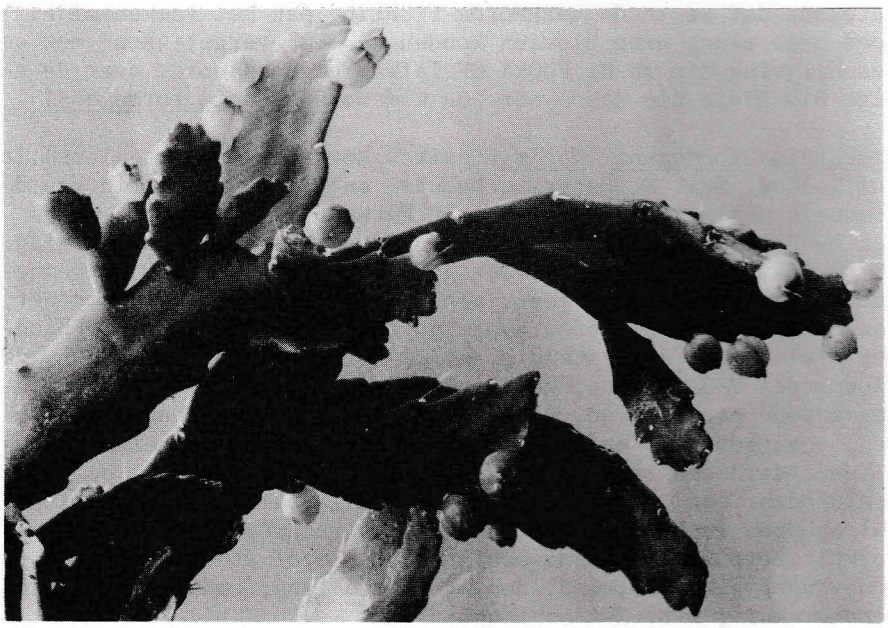

Dischidia formosana Maxim

In onze collectie is een Dischidia (IPPS 38) aanwezig die we in 1979 gekocht hebben van de toenmalige Hoya-kweekster Loyce Andrews als Hoya spec. Formosa 1.
Deze plant leek ons direct al een Dischidia. Hij groeide voorbeeldig, alleen bloemen verschenen er niet. In THE HOYAN Vol.1,no.2 die in de herfst van '79 verscheen stond een foto afgebeeld van deze plant in bloei en daaraan was natuurlijk direct te zien dat het om een Dischidia ging. De kleine ivoorwitte urnvormige trompetjes spreken duidelijke taal. De beschrijving die erbij stond was beperkt. Op grond van de ronde blaadjes zou deze plant mogelijk Dischidia khasiana moeten heten. De argumenten hiervoor zijn zwak. Er zijn per slot toch heel wat Dischidia's met ronde blaadjes. Dischidia khasiana Hook f. komt uit het Khasi gebergte in Assam, India. In de FLORA OF ASSAM vinden we hierover slechts de volgende gegevens: een ranke epifytische kruiper, bijna geheel glad. Bladeren bijna cirkelrond. Bladsteel .12-.25 in. lang.
Veel heb je niet aan deze gegevens van Hooker. Maar alleen al het feit dat onze plant van Formosa (Taiwan) zou moeten komen betekent dat we in de verkeerde richting aan het zoeken zijn.
Toen onze plant ging bloeien konden we hem vergelijken met de beschrijving die in de FLORA OF TAIWAN gegeven wordt over de enige Dischidia die daar voor zou komen: Dischidia formosana.

Dischidia formosana Maxim.(Maximowicz, russisch botanicus),in Bull. Acad. Sci. St.Petersb.(beschreven in het bulletin van de academie der wetenschappen van St.Petersburg)
Een overblijvend uitlopers dragend gewas; stengels dun en glad. Bladeren tegenoverstaand, vlezig, glad, cirkelrond tot omgekeerd eirond, 1-2 cm lang, aan de top uitgerand of ingedrukt, aan de voet versmald of wigvormig, bladsteel 2-4 mm lang. Bloemen klein, wit, okselstandig, alleen of in bundels van 3-5, de bloemsteel 2-3 mm lang; kelk zeer klein, 5-delig, de corollasegmenten ovaal, glad, vliezig, ongeveer 2,8 mm lang, de slippen teruggebogen en verdikt aan de top, glad aan beide kanten uitgezonderd een ring of kwastje van haren aan de opening; meeldraden aan de basis van de corolla-buis vastgehecht, de helmknoppen rechtop, vliezig; pollinia rechtop staand, samengedrukt; corpusculum langwerpig; de stempel stomp kegelvormig. Doosvrucht glad, rolrond, dun, 4-5 cm lang; zaden plat, langwerpig; kuif, wit, 3-4 cm lang.

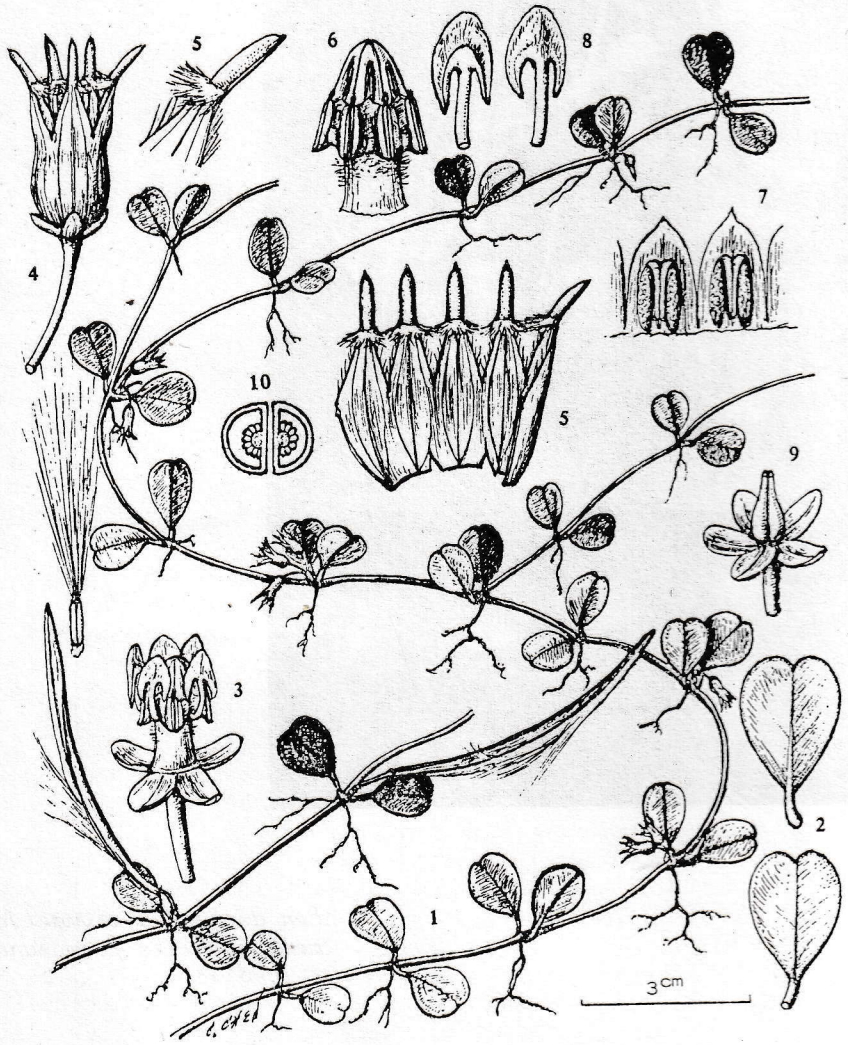

Pl. 980. Dischidia formosana Maxim. (ASCLEPIADACEAE)

1. flowering branch; 2. leaves; 3. flower; 4. flower with corolla removed; 5. corona; 6. stamens with stigma; 7. stamens with pollinia; 8. stamens; 9. pistil and calyx; 10. cross-section of ovary.

Dischidia formosana
in de Flora of Taiwan

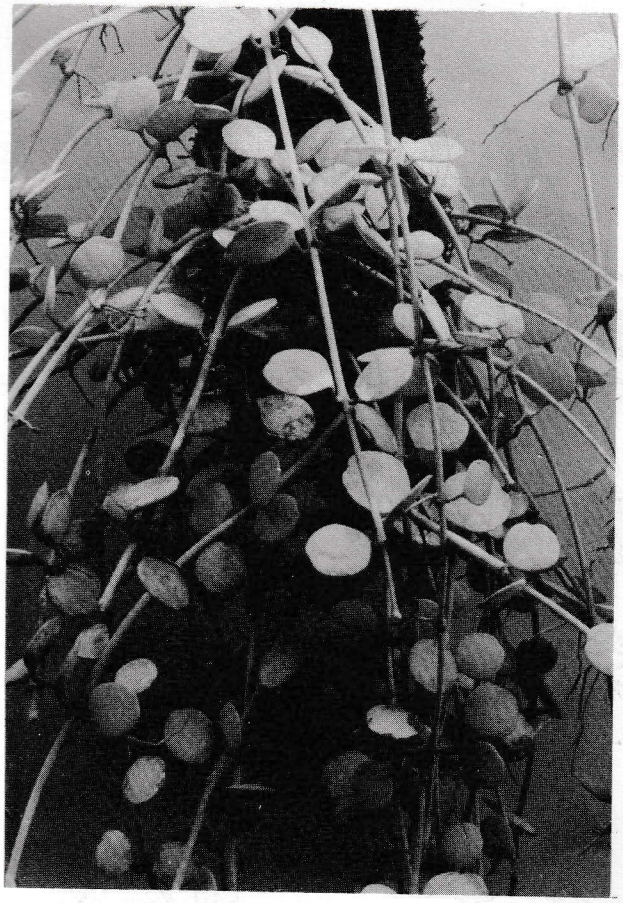

Een dicksonia-stammetje
met Dischidia formosana
(IPPS 38)

Endemisch (alleen op dit eiland voorkomend). In kreupelbosjes op lage tot gemiddelde hoogte over het hele eiland.

Tot zover Flora of Taiwan. Onze plant blijkt op zich prima te passen in de beschrijving alhoewel hier ongetwijfeld wel meer Dischidia's in passen. De beschrijving geeft veel algemene kenmerken van Dischidia's en weinig specifieke voor één soort. De twee opvallendste kenmerken zijn wel de kleine aan de top ingedeukte blaadjes en de harenkwastjes bij de buisopening aan de slippen. De tekening in de Flora laat nog eens duidelijk zien welke plant de beschrijver voor ogen had. Als wij nu alles nog eens vergelijken denken wij toch inderdaad in onze plant Dischidia formosana te kunnen herkennen.

Onze Dischidia formosana is geen moeilijke plant. Zoals alle Dischidia's houdt hij van een warme vochtige lucht en een goede doorlatende luchtige groeibodem. Op een stammetje dicksoniavaren is de groei prima. Volle zon doet de blaadjes wat geel kleuren maar bevordert ook de bloei. De plant groeit eerst wat compact om vervolgens wat lange dunne uitlopers te maken. Al na een jaar na stek is een aardig struikje gevormd.

RVD.

Literatuur:

FLORA OF ASSAM, p. 299
FLORA OF TAIWAN, p. 230
THE HOYAN ,VOL 1 NO 1 (1979),p.43

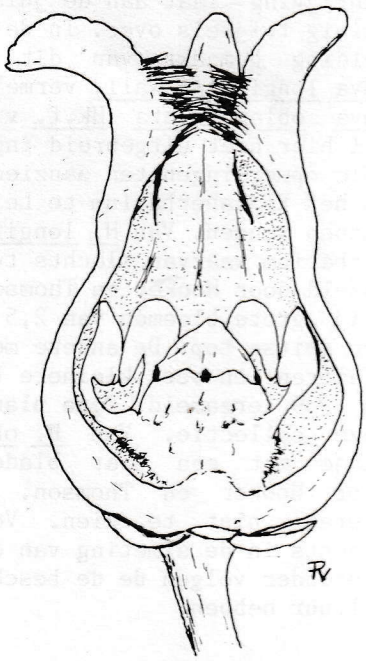

bloemdoorsnede van Dischidia formosana (IPPS 38)

Smalbladige Hoya's uit India

Een van de algemeenste Hoya's in onze collecties is Hoya shepherdii. Reeds vele jaren cultuur hebben deze opmerkelijke Hoya tot een geliefde plant gemaakt. De juiste naam zien we er echter zelden bij staan. In de meeste gevallen vermeldt het etiketje Hoya angustifolia, soms ook Hoya longifolia. Beide namen horen echter bij andere Hoya's.
Hoya shepherdii behoort tot een groep aan elkaar verwante soorten die allen voorkomen in noord-oost India in de bergbossen van Khasia en Sikkim. Hiertoe behoren ook de echte Hoya longifolia en Hoya oblanceolata. Allen hebben lange smalle vlezige bladeren aan klimmende stengels en bloemen in bolle trosjes aan korte bloeistelen.
Over de nomenclatuur van deze soorten moeten we te rade gaan bij de diverse Flora's van India en wat algemene plantenwerken. Zo vinden we Hoya shepherdii Short ex Hook. beschreven in CURTIS BOTANICAL MAGAZINE sept.1861 met een fraaie afbeelding erbij die volledig gelijk is aan onze planten. Deze eerstbeschrijving laat aan de juistheid van de naam voor onze planten weinig twijfels over. In de diverse Indiaase flora wordt zelden melding gemaakt van dit soort. Veel vaker daarentegen staat Hoya longifolia Wall. vermeld in de verschillende Flora's. Ook Hoya oblanceolata Hk.f. vinden we meerdere keren vermeld. Ik wil hier niet uitgebreid ingaan op alle literatuur, wel nog enkele opmerkingen ten aanzien van het materiaal van deze soorten in het Rijksherbarium te Leiden. H. shepherdii heb ik daar niet kunnen vinden. Van H. longifolia zitten vier exemplaren in het herbarium waarvan slechts twee met bloemen. Een daarvan is verzameld door Hooker en Thomson in de Khasia-heuvels en heeft vrij grote bloemen van 2,5 cm. Breed ovaal-langwerpig blad met een spitse top. De andere met bloemen heeft langere en smallere bladeren en veel kleinere bloemen, 1,3 cm. Hij is door Garrett in 1939 verzameld. Deze plant lijkt veel meer op de planten in onze collectie. Van H. oblanceolata zit er slechts een klein takje met een paar bladeren zonder bloem bij, ook verzameld door Hooker en Thomson. Veel verschil met H. longifolia is hieraan niet te zien. Volgens oa de FLORA OF ASSAM zit dat slechts in de afmeting van de bloem en de vorm van de corona.
Hieronder volgen de de beschrijvingen van de planten die wij in cultuur hebben.

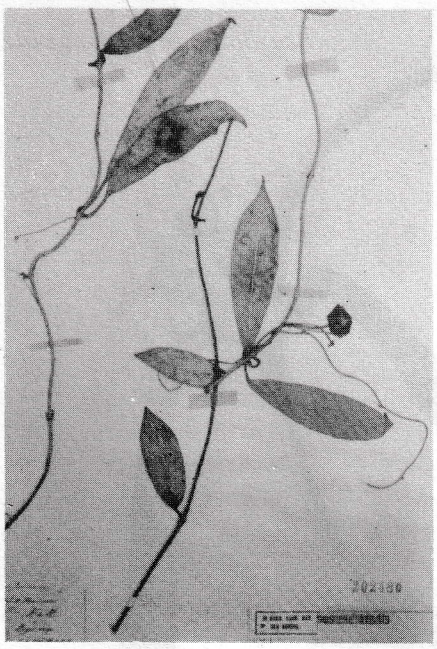

Herbarium materiaal van Hoya longifolia

Het door Hooker verzamelde grootbloemige exemplaar uit de Khasia heuvels

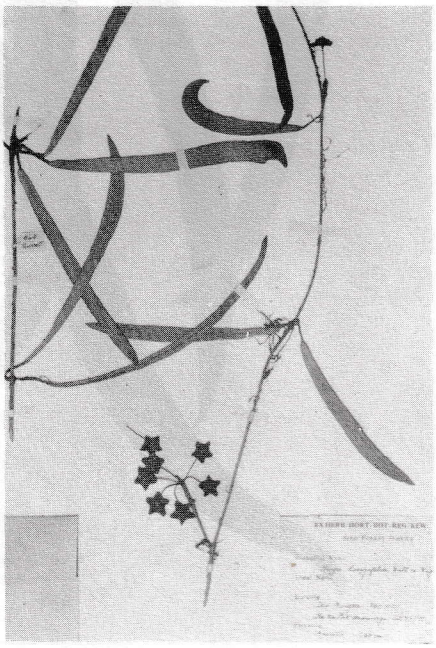

De plant van Garrett met kleinere bloemen

Hoya shepherdii in Curtis Botanical Magazine

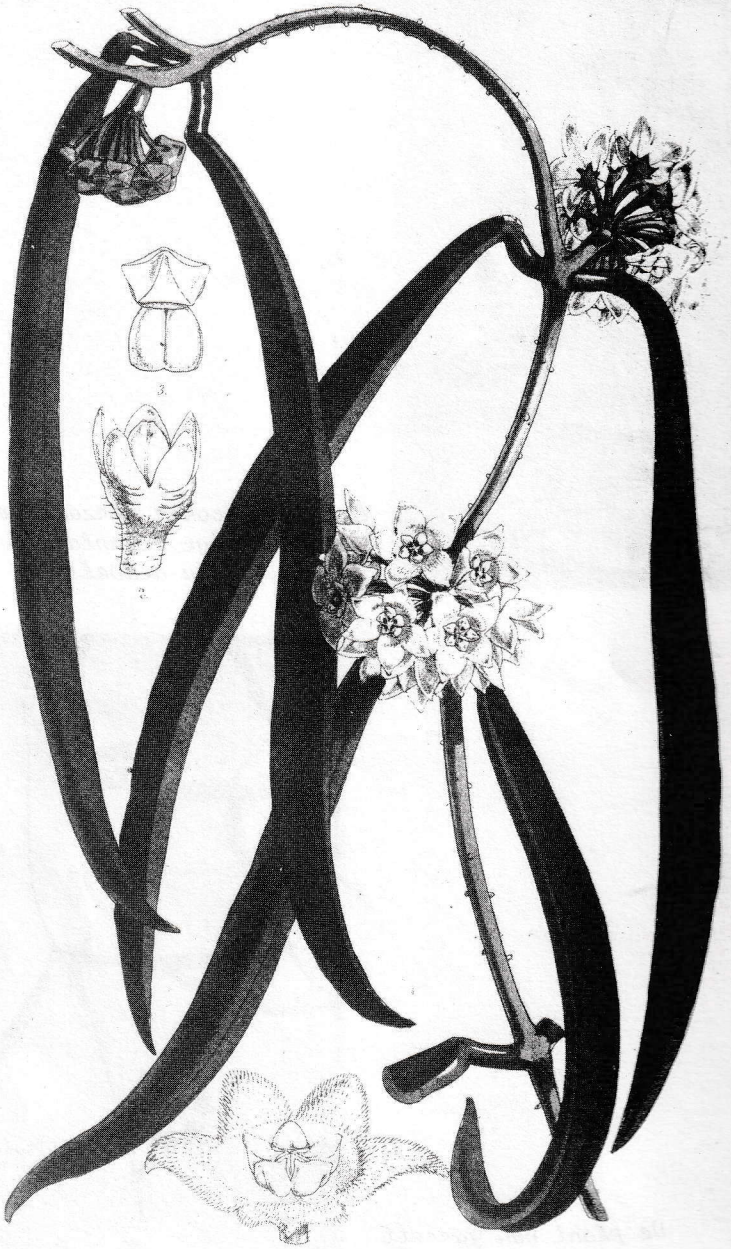

Hoya shepherdii (IPPS nrs: 76, 131, 161)
Een plant met klimmende en windende stengels. Langs de gehele stengel wortelend. Lange succulente bladeren 5-12 cm, tot 1,5 cm breed, donkergroen, randen opstaand zodat blad gootvormig wordt. Bladsteel kort en geknikt. De bladeren hangen hierdoor naar beneden. Hierom kreeg de plant de bijnaam snijboon-Hoya (String-bean Hoya). De bloemen zitten in kleine bolle trosjes, 3-10 bijeen, aan zeer korte bloeistelen in de bladoksels. De bloemen zelf zijn ook slechts kort gesteeld. Ze zijn 1-1,5 cm doorsnee, roze-wit, met vaak niet geheel open gevouwen sterk behaarde slippen. De kleine corona heeft witte buitenslippen en rode binnenslippen. Het centrum is weer wit.
De plant is zeer bloeiwillig. De groei is voorspoedig mits de grond niet te nat en goed luchtig is en de standplaats licht. Het is een van de weinige Hoya's die goed tegen wat lagere temperaturen kan. 10-12 graden dagtemperatuur met een lage luchtvochtigheid deert hem weinig, het kan zelfs bloeibevorderend zijn.

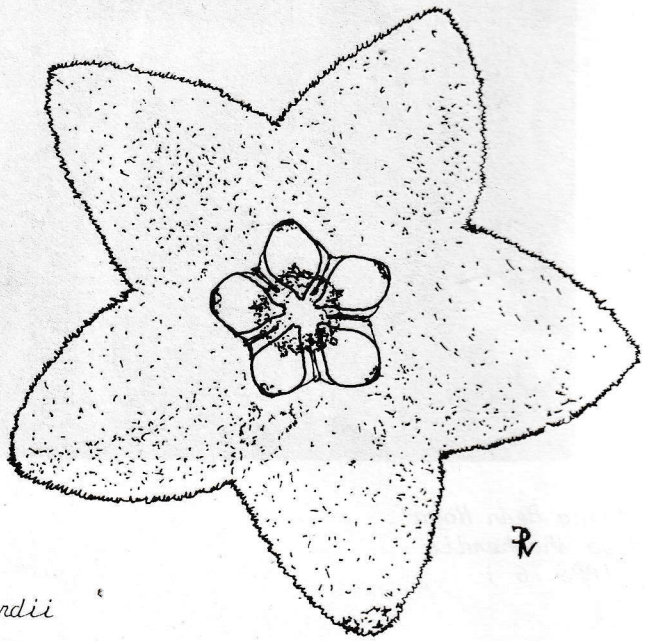

bloem Hoya shepherdii
(IPPS 76)

String Bean Hoya
Hoya shepherdii
(IPPS 76)

Hoya longifolia
(IPPS 132)

Hoya longifolia
(IPPS 132)

Hoya longifolia (IPPS nrs: 132, 143)
Of deze planten naar deze naam of naar H. oblanceolata moeten luisteren, moet verder onderzoek in het Kew Herbarium, Londen, uitwijzen omdat we in Leiden incompleet materiaal hebben. Ze komen vrijgoed overeen met het Garrett materiaal maar niet met het Hooker materiaal. Voorlopig dus maar de naam H. longifolia. De planten hebben bredere en iets kortere bladeren dan H. shepherdii zonder sterk geknikte bladsteel. De bladrand is niet zo sterk omhoog staand waardoor het blad ook niet echt gootvormig is. De kleur is lichter groen. De bloemen zitten in trossen van 5-15 bijeen aan enkele cm lange bloeistelen. De bloemen zelf zijn ook langer gesteeld. De bloemkleur is zuiver wit. De gehele crolla is behaard. De corona is veel forser en anders van bouw dan bij H. shepherdii. De oranje pollinia kleuren opvallend het centrum van de bloem.
Deze soort groeit langzamer dan H. shepherdii en is ook veel gevoeliger voor teveel vocht en kou.

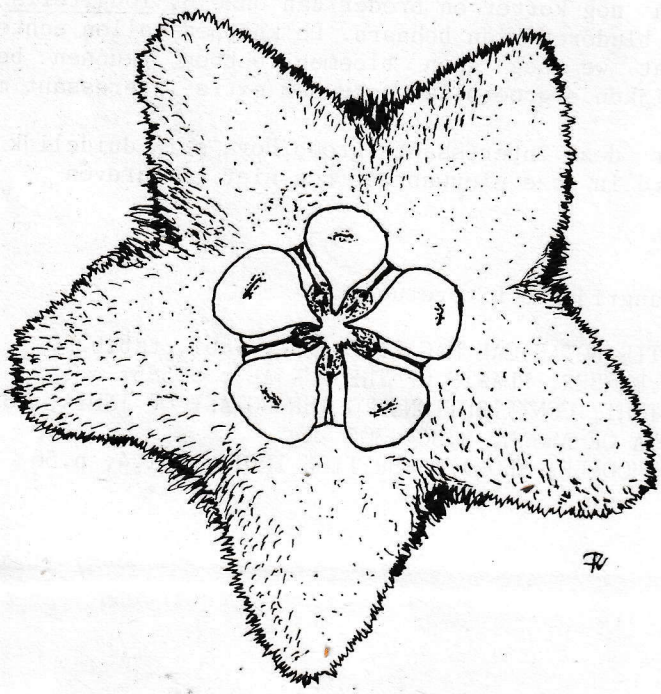

bloem Hoya longifolia
(IPPS 132)

In onze collectie bevindt zich nog een plant (IPPS 204) uit deze groep. Deze was gevonden in de Western Ghats, een bergrug in west India. Hij wijkt als plant duidelijk af. De bladeren zijn nog korter en breder dan onze H. longifolia's en stengels en bladeren zijn behaard. De knoppen vallen echter steeds af zodat we nog geen bloemen hebben kunnen bestuderen. De afwijkende groeiplaats zou hem extra interessant maken.

Over deze interessante groep Hoya's is duidelijk het laatste woord in deze nieuwsbrief nog niet geschreven

RVD

Belangrijkste Literatuur:

CURTIS BOTANICAL MAGAZINE sept. 1861, tab.5269
C.J.BAMBER, PLANTS OF THE PUNJAB , p.585
R.WIGHT, CONTRIBUTIONS TO THE BOTANY OF INDIA, 1834, p.36
FLORA OF ASSAM, p.304-305
J.D.HOOKER, FLORA OF BRITISH INDIA, vol.4, p.56

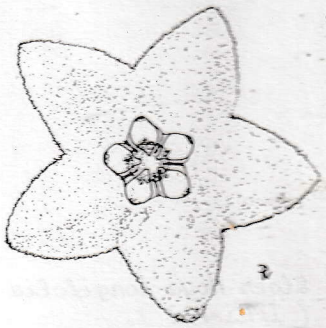

Enkele epyfitische begonia's uit Midden-Afrika

Gedurende de maanden januari, februari en maart 1983 bezocht een expeditie van de Landbouwhogeschool Wageningen Gabon, een land aan de westkust van Midden-Afrika, recht onder de evenaar. Deelnemers waren o.a. Dr.Ir.J.Karper van het Instituut voor Tuinbouwplantenteelt en Ir.J.C.Arends van Plantentaxonomie en geografie.
Gabon bestaat voor een groot gedeelte uit tropisch regenwoud tot een hoogte van 500-600 meter met een gemiddelde temperatuur van 25-30 C en een zeer hoge luchtvochtigheid. Op grotere hoogten in het binnenland vanaf 1000 meter komt nevelwoud voor, relatief koel maar onvoorstelbaar vochtig.
Doordat er weinig wegen lopen en men toch wilde doordringen in het oerwoud was het een zeer zware expeditie. Veelal moest men zich met kapmessen een doorgang bevechten door het dichte geboomte. Vooral op de lichtere plaatsen zoals langs rivieren zijn de bomen volledig begroeid met varens, orchideeën en vele andere epifytische planten waaronder ook enkele Begonia's. Van deze Begonia's is materiaal verzameld wat op diverse plaatsen in Wageningen in kassen werd ondergebracht. Ook in het nevelwoud zijn de bomen geheel bedekt met planten. De belangrijkste die hier voorkomen zijn lange afhangende mossen waartussen ook weer Begonia's groeien.
Momenteel is men bezig met het uitwerken van de gegevens van al deze planten, o.a. bereidt Ir.Arends een dissertatie voor over de gevonden Begonia's.

Het geslacht Begonia:

Het geslacht Begonia behoort tot de familie Begoniaceae, waarvan het verreweg het grootste geslacht is met ongeveer 1000 soorten. De overige 4 geslachten hebben tesamen nog 20 soorten. De meesten komen voor in tropische en subtropische streken in het schaduwrijke vochtige oerwoud. Een aantal soorten komen uit wat drogere gebieden en bezitten succulente stammen, behaarde succulente bladeren en vaak een ondergrondse knol. Van de knolvormende soorten is B. tuberosa (Knolbegonia) een bekende tuinplant. Hieruit en uit kruisingen met B.socotrana van het eiland Socotra (Oost-Afrika) zijn de meeste grootbloemige kamerbegonia's ontstaan. Daarnaast kennen we nog het kleine zaaibegoniaatje, B.semperflorens en diverse bladbegonia's met kruisingen.
Het Instituut voor Tuinbouwplantenteelt van de L.H. te

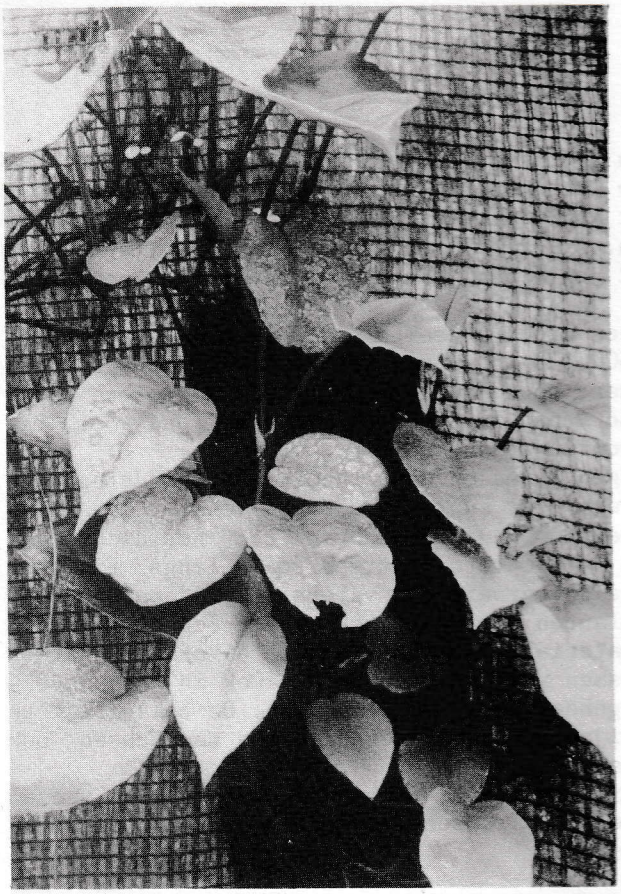

Begonia squamulosa

Wageningen heeft in de loop der jaren een grote collectie opgebouwd en vele kruisingsproeven ondernomen om mooiere en beter houdbare planten voor de huiskamer te vinden. In samenwerking met vele andere instanties als I.V.T. Wageningen en het Proefstation voor de Bloemisterij in Aalsmeer zijn vele nieuwe goede soorten en rassen geintroduceerd en hebben hun weg naar de huiskamer reeds gevonden.
De meeste Begonia's zijn struikvormig groeiende gewassen, een aantal zijn kruipers en er zijn verscheidene epifyten. De stengels zijn zeer waterrijk, als ze volgezogen zijn breken ze gemakkelijk af. Vaak zijn de bladeren prachtig getekend en gekleurd. De bladvorm is vrijwel altijd a-symetrisch. De bloemen zijn eenslachtig (aparte mannelijke en vrouwelijke bloemen) en eenhuizig (zowel mannelijke als vrouwelijke bloemen op één plant). De typische bloemen varieren in kleur van wit, rose, rood tot geel. Blauwe bloemen komen niet voor. Omdat er vaak een overvloed aan bloemen geproduceerd wordt is het geen probleem om aan veel kiemkrachtig zaad te komen. De vruchten zijn driekantig en vaak gevleugeld en bevatten grote hoeveelheden zaad. Het zaaien is niet moeilijk. Als substraat gebruiken we het liefst een turfproduct, voor het kiemen is een hoge luchtvochtigheid belangrijk. Ook stekken geeft geen problemen, eveneens op een turfsubstraat vermengd met bijv. perlite. Bij een aantal soorten is zelfs vermeerdering mogelijk van in stukken gesneden blaadjes met een stukje nerf.

De epifytische Begonia's uit Gabon:

Zoals al vermeld komen in Gabon verschillende epifytische soorten voor. Volgens dhr.Karper hebben de planten geen voorkeur voor bepaalde soorten bomen. Op plaatsen waar het niet te donker is zitten de bomen helemaal vol met varens, orchideeën en Begonia's. Van de gevonden soorten zijn slechts enkele beschreven. Dit zijn B.squamulosa en B.schultzii uit het tropisch regenwoud en B.thomeana uit het nevelwoud. Alle overige vondsten hebben voorlopig nog een verzamelnummer.
B.squamulosa en B.schultzii zijn planten met kruipende bruinachtige stengels. Aan aan 10 cm lange bruine bladstelen komen de bladeren. Deze zijn bronsgroen van kleur, tot 20 cm lang, ovaalrond en met een spitse top. De bloemen zijn gedurende het grootste deel van het jaar in grote getale aanwezig zijn. Ze zijn 1 tot 1½ cm groot en wit met roserood van kleur.
Van deze planten hebben wij stekken bevestigd op varenwortelstammen. Ze groeien in de Hoya-kas bijzonder goed. Regelmatig water geven is nodig, uitdrogen is vaak fataal. Ook vragen ze

Begonia schulzii

af en toe wat mest. Aglucon of Bycobact werkt prima. In de natuur voeden ze zich met de vrijkomende stoffen uit bladafval en andere plantenresten die in die broeiige omstandigheden snel verteren. Een temperatuur van minstens 20 C en een hoge luchtvochtigheid zorgen ervoor dat ze zich prima thuis voelen. Al met al zijn deze Begonia's zeker een aanwinst voor de liefhebber met weinig ruimte en zorgen ze voor afwisseling in de epifytenkas.

Begonia thomeana uit het nevelwoud gaf bij ons in eerste instantie meer problemen. Informatie van dhr.Karper leerde ons echter dat de soort een hekel heeft aan hoge temperaturen. De gematigd vochtige kas is een beter onderkomen voor dit soort. Het is een teer plantje met dunne draadachtige stengeltjes en slappe dunne blaadjes. In grove zachte turfbrokken wortelt hij prima en groeit nu goed bij ons.

Inmiddels is onze verzameling epifytische Begonia's weer uitgebreid met diverse andere soorten ,ook uit andere gebieden. Velen zullen hun weg naar de liefhebber de komende jaren weten te vinden.

Met dank aan dhr.Karper voor het beschikbaarstellen van gegevens en plantmateriaal.

HvD.

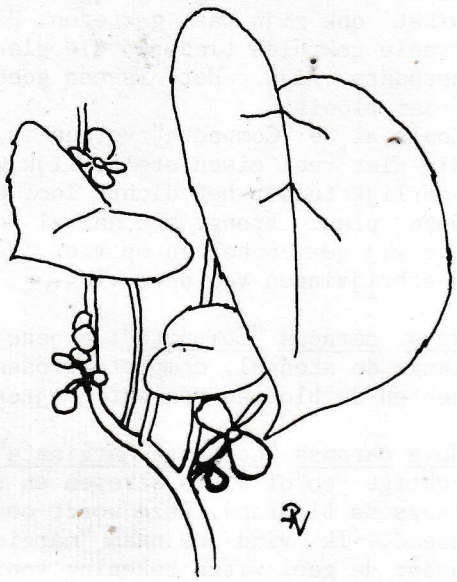

Begonia squamulosa met de typische begonia bloemen

Hoya post

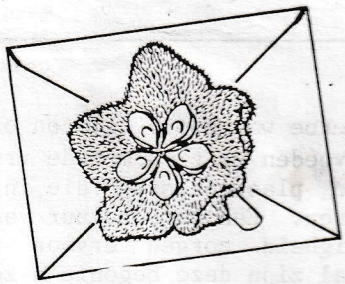

In deze rubriek komen lezers aan het woord over leuke en soms minder leuke ervaringen met hun planten, ze vertellen over hun eigen cultuurmethoden, tips en ideeën. Copij voor deze rubriek graag richten aan het redactie adres.

Ton v.d.Hoorn uit Nieuwveen kwam afgelopen jaar bij ons met een mooie nieuwe Hoya en schreef daarover het volgende op:

"Begin 1982 heb ik een Hoya carnosa "Compacta" gekocht bij Marin Cactus Patch te Californie. Al snel kwam daar een vreemde uitloper aan. Deze uitloper heb ik gestekt en ben daar verder mee gaan selecteren.
En na 2½ jaar selecteren heb ik nu de Hoya carnosa "Compacta Purple leaf" (naam via V.K.C.keuring) gekweekt. De bloemen hebben dezelfde vorm als die van Hoya carnosa "Compacta" alleen is de kleur lila-paars"

Hij vertelde mij dat toen hij hier enkele mooie planten van had gekweekt hij ze naar de plantenkeuring in Aalsmeer gebracht heeft waar ze hoge ogen gooiden. Daar heeft deze nieuwe aanwinst ook zijn naam gekregen. Hij viel mij direct op door zijn fraaie gekrulde bladeren die glanzend zeer donkergroen tot purperpaars zijn. Het is een goede gezonde groeier die ook zeer fraai bloeit.
Zoals al de "Compacta" vormen is het een decoratieve hangplant die niet veel eisen stelt. Kijk wel uit voor wolluizen die zich heerlijk tussen het dichte loof kunnen verstoppen.
Deze plant brengt het aantal echt verschillende "Compacta's" die wij gezien hebben op vier. We vermelden hier even de korte beschrijvingen van deze vier.

Hoya carnosa "Compacta": groene gekrulde bladeren dicht opeen langs de stengel, compacte trossen roze behaarde bloemen, soms hebben de bloemen een wat grijzere of juist een paarsere kleur.

Hoya carnosa "Compacta Marginata": de bladeren zijn van geelachtige en/of witte strepen en vlekken voorzien, voornamelijk langs de bladrand. Deze wordt ook wel "Compacta Variegata" genoemd. Ik vind de naam "marginata" wat gerand betekend beter omdat de geel-witte tekening voornamelijk langs de rand zit.

Hoya carnosa
'Compacta' vorm

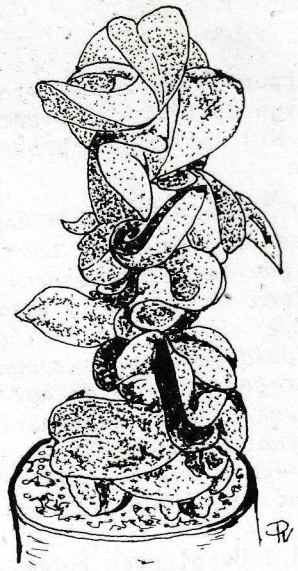

Hoya carnosa "Compacta Aureovariegata": heeft goudgelevlekken midden op de gekrulde bladeren, vaak is het hele middendeel van het blad goudgeel. Deze noemen we ook wel "Exotica Compacta" omdat het eigenlijk de compacte vorm van H. carnosa "Exotica" is, het eerste ras met gewone goudgele bladeren.

Hoya carnosa "Compacta Purple Leaf": donker groene tot purperpaarse bladeren en donkerdere bloemen

Naast deze "Compacta's" kennen we nog een cultivar met vreemd gevormde bladeren: Hoya carnosa "Krinkles 8" met smalle min of meer rechte bladeren waarvan het oppervlak sterk gebobbeld is.

In Amerika kent men nog talloze variaties op het thema "Compacta", allemaal kleine vaak niet eens aanwijsbare verschillen in blad/krul grootte of kleur en vorm van de vlekken. Gedeeltelijk gaat het ook om verzonnen namen om kwekersrechten te omzeilen. Om echte andere planten gaat het echter zelden.

Ton v.d.Hoorn, veel succes en kweekplezier met jouw echte nieuwigheid.

RVD

Cultuurperikelen

Cultuurperikelen is een vraag en antwoord rubriek over de cultuur van epifytische planten. Vragen richten aan het redactieadres. Wij zullen dan proberen hier zo goed mogelijk op te antwoorden

Vraag : "Enkele van mijn Hoya's groeien slecht. Ze proberen iedere keer uit te lopen maar het blijft doorgaans tot het verdikken van de okselknoppen. Ook verloren de planten veel jong blad. Toen ik een van die planten uit zijn pot haalde omdat ik vermoedde dat er iets met de wortels zou zijn, viel mij op dat er wel voldoende wortels aanwezig waren. De wortels leken echter niet gezond. Bij de hals was de stengel verdikt en een beetje verpulvert, maar niet rot. Aan de wortels zitten op diverse plaatsen knobbeltjes, die soms ook verpulveren. Sommige - wortels leken wel te zijn afgestorven, andere waren nog wel goed. Wat is dit voor ziekte?"

Antwoord : Uw planten hebben een parasitaire ziekte die veel bij Hoya's voorkomt. Het is een aantasting van het zogenaamde Wortelknobbelaaltje (Meloidogyne). Het dringt binnen in de wortels waar het vergroeing, knobbelvorming, tot gevolg heeft. Zodra wortel of ondergrondse delen van de stengel ernstig zijn aangetast sterven deze af. De groei wordt sterk geremd. Jonge delen vallen af door verdroging omdat ook de watertoevoer gedeeltelijk stagneert.
Het is een zeer lastig te bestrijden plaag omdat de parasiet zich in de plant bevindt en daardoor bijna niet bereikbaar is voor bestrijdingsmiddelen. Om hier met middelen wat aan te doen moeten we middelen kiezen die systemisch werken, dat wil zeggen dat ze in het systeem van de plant, weefsel en vatenstelsel, worden opgenomen.
Slechts twee middelen komen dan in aanmerking te weten oxamyl en aldicarb. Oxamyl (merknaam Vydate) is een zeer giftig (doodshoofd) middel. Het is zowel in granulaat, een soort korrelvorm, als vloeibaar verkrijgbaar. Dit middel is toegestaan bij potplantenteelt en moet gegoten of gestrooid worden. Het dient te worden toegepast met uiterste voorzichtigheid. Voorzorgen zoals speciale kleding en masker zijn noodzakelijk. Ook is het toepassen in waterwingebieden niet toegestaan.
Aldicarb (merknaam Temik) is een nog gevaarlijker middel. Het middel wordt in granulaatvorm toegepast. Zodra het met water in aanraking komt ontstaat er gasvorming. Dit gas tast het zenuwstelsel aan. Er zijn in Nederland vele ongelukken mee gebeurd waaronder zelfs dodelijke. Het mag uitsluitend in vollegrondsteelten worden toegepast, niet bij potcultuur. Ook dit middel is in waterwingebieden uit den boze.

Beide middelen zijn trouwens alleen in grootverpakking verkrijgbaar en gebruik door particulieren is niet toegestaan en dat is volkomen terecht.

Is er dan geen veilige methode, zult u vragen. Jawel, maar dat betekent snijwerk aan de planten. Aangetaste planten moeten uit de grond gehaald worden en vervolgens moeten de wortels worden schoongespoeld. Alle aangetaste delen dienen te worden weggesneden. Dit betekent meestal dat je het beste alles wat onder de grond zat kunt wegsnijden. Vervolgens moet de grond worden weggegooid, niet in de tuin of op de composthoop, maar in de vuilniszak. De pot moet ontsmet worden of gebruik een nieuwe pot. Hierin kan de plant weer gestekt worden, hij moet weer geheel nieuwe wortels maken. Als de plant groot is, is het veiliger om een stel flinke stevige stekken te nemen en al het oude materiaal te verwijderen. Stengels en stekken wel goed met stekpoeder in smeren!
RVD

Vraag : "Mijn Hoya serpens raakt iedere keer als hij tekenen geeft te gaan bloeien van de wortel. Wat is de oorzaak?"

Antwoord : Hoya serpens is een bijzonder vocht gevoelige plant. Op moment dat hij knop gaat zetten is hij feitelijk in een lichte rusttoestand. Op dat moment is hij extra vocht gevoelig. Probeer eens een paar stekken op een stammetje dicksoniavarenwortel te wortelen. Hangend aan zo'n stammetje geeft hij minder problemen omdat de afwatering veel beter is en het is nog een leuk gezicht ook.
RVD

Vraag : "Mijn planten hebben in de herfst altijd last van geel blad en bladval. Hoe komt dat, wat doe ik fout?"

Antwoord : U doet niet iets speciaals fout, de oorzaak moet meer gezocht worden in de richting van lichtgebrek in de herfst en winterperiode. Het donkerdere weer, daling van temperatuur en vermoedelijk ook stijging van luchtvochtigheid in combinatie met de lagere temperatuur heeft veel invloed op de planten. Hun groei remt en ze zullen min of meer de rust in gaan. Een voor de omstandigheden teveel aan blad, meestal alleen oudere bladeren onderaan, valt af. Zodra de omstandigheden in het voorjaar weer gunstiger worden zal de groei weer vlug starten en komen er zo weer nieuwe bladeren bij. U hoeft zich dus verder niet ongerust te maken. Houd intussen de planten iets droger en zo licht mogelijk en dan maar naar het voorjaar uitkijken.
HVD

Opgeprikt

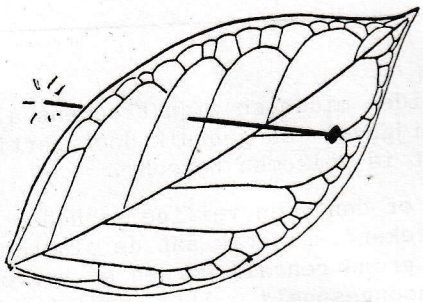

HOYA DAG : zaterdag 31 mei

Op deze dag stellen wij onze collectiekassen weer open en besteden we speciaal aandacht aan de Hoya- liefhebberij. Speciale aanbiedingen en alle materialen voor onze hobby zijn dan verkrijgbaar. En natuurlijk kunt u op deze dag ervaringen met andere liefhebbers uitwisselen. Hebt u zelf stekken of plantjes om met anderen te ruilen, neem deze dan gerust mee. Tot dan!

Onze ZAADLIJST '86 is reeds verschenen. Vraag hem aan, dan wordt hij u kosteloos toegezonden. Hierin worden zaden aangeboden van meer dan 2000 verschillende succulenten en andere planten.

Wist u dat u bij ons op het Laantje ook heel veel bijzondere tuinplanten, dwergconifeertjes, heesters, vaste planten, heemplanten, alpenplanten, varens en waterplanten kunt vinden. Kom eens langs, u vindt er vast iets van uw gading.
BLOEMEN EN PLANTENTUIN VAN DONKELAAR, Laantje 1, Werkendam, tel.01835-1430

In de volgende HOYA NIEUWSBRIEF oa :
De grootste Hoya en de kleinste Hoya, H. imperialis en H. parviflora,
een mooie Dischidia met holle bladeren: D. pectenoides,
een verhaal over epifytische Kalanchoe's,
en iets over kleine Anthuriums,
natuurlijk ook weer meer over India en Java

Wij hopen spoedig een speciale geïllustreerde sortimentslijst van Euphorbia's en andere afrikaanse succulenten uit te geven. Ook van Mesems moet er dit voorjaar zo'n lijst verschijnen. Meer hierover leest u in Succulenta.